BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 56-lea
12 Pagini
EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei
Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932
Nr. 18 Vineri 20 Ianuarie 1939
12 Pagini
P IIII

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tarifu poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMĂ ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGĂ, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10; SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Politica noastră
față de minoritățile etnice

După războiul mondial, când s'a formulat ideia protecției minorităților etnice, în statele noi constituite, sau în cele mărite prin teritoriile ce li s'au atribuit pe temeiul principiului naționalităților și al auto-determinării, sub forma de dispoziții speciale introduse în tratate, în pacte, în acorduri particulare între state, sau prin declarații unilaterale făcute Societății Națiunilor, nimeni nu s'a gândit la stabilirea unui regim uniform și nici la crearea de privilegii în favoarea grupurilor minoritare, indiferent de caracterul lor etnic și de efectivul lor numeric.

Principiile generale în materie de protecție a minorităților, ce le găsim introduse în cele patru regimuri stabilite, sunt privitoare la libertatea religioasă, la dezvoltarea culturală și la egalitatea de drepturi, condiționate bineînțeles de datoria lealității față de stat și a colaborării între națiunea majoritară și minorități.

Nu se poate concepe niciun drept recunoscut, fără datorii. După cum nu se poate concepe coexistența a două state pe același teritor. De aceea marile puteri aliate, care au crezut necesară reglementarea pe plan internațional a protecției minorităților etnice din Polonia, Cehoslovacia, România, Ungaria, fosta Austrie, Bulgaria, Iugoslavia, Grecia, Turcia și Albania, indiferent de regimurile ce s'au stabilit, — prin tratate, pacte, acorduri speciale, sau declarațiuni unilaterale — n'au urmărit altceva decât un sistem de protecție, care să fie în acord cu interesele superioare ale statelor respective și ale națiunilor lor, creatoare ale acestor state.

De aceea ele au respins orice posibilitate de tendințe centrifugale din partea grupurilor etnice minoritare și au lăsat să se prevadă în viitor și eventuale asimilări.

In tot cazul, asimilarea civică a fost dela sine înțeleasă.

Cu prilejul congresului minorităților ce s'a ținut în Septembrie 1930, Wilfan, președintele acestui congres, a declarat că minoritățile doresc *„asimilarea civică în stat" (Staatsbürgerlische Assimilierung)*, — adică să dea același concurs, în propriul lor interes, ca și cetățenii majoritari naționali, pentru menținerea integrității statului și asigurarea dezvoltării și prosperității întregei populațiuni, în toate direcțiile.

Iată cum, chiar într'un congres general al minorităților, s'a recunoscut necesitatea asimilării civice, a îndeplinirii obligațiunilor civice, în acord cu interesele generale ale statului din partea grupurilor minoritare etnice.

Poporul român, care a știut să tragă învățăminte din trecut și a dat în tot cursul istoriei sale dramatice, dovada spiritului său tolerant și împăciuitor, față de toate elementele străine infiltrate pe teritoriul său, a asigurat, după realizarea unității sale naționale și politice, un regim minorităților sale etnice, bazat pe principiile cele mai liberale.

Noi n'am voit să ținem seama nici de tratamentul ce l-au suferit Românii din teritoriile alipite, sub fostele dominațiuni — maghiară, austriacă, sau rusească — și nici de tratamentul ce-l suferă o parte din Românii de peste frontiere.

Poporul român — a declarat zilele trecute d. Gr. Gafencu, ministrul afacerilor străine — vrea pacea; iar *„guvernul se străduește, cu un spirit înțelegător și prietenesc, să vegheze asupra intereselor culturale, școlare și economice ale cetățenilor de altă limbă, sau de altă religie".*

„In țara noastră, — a accentuat ministrul afacerilor străine, — *unde românii sunt 80%, ființa lor națională este hotărâtoare, — nimic nu împedecă însă majoritatea, ca și minoritățile, să-și îndrepte privirile spre aceleași țeluri comune pe care le are de atins statul în cuprinsul căruia trăiesc laolaltă".*

In asemenea condiții politica României față de minoritățile sale etnice s'a dovedit inspirată de principiile ce sunt la temelia dreptului internațional și național, care asigură, nu numai aceleași drepturi și datorii, tuturor cetățenilor, indiferent de originea lor etnică, dar și dezvoltarea pe teren cultural propriu, a minorităților.

Nu se poate depăși acest cadru, căci atunci am zdruncina echilibrul stabilit, prin crearea de privilegii și prin introducerea unui stat în stat.

BURGKMAIR

Evanghelistul Ioan, la Patmos

(Vezi articolul din pag. II)

Vizita contelui Csaky la Berlin

Contele Csaky, ministrul de externe al Ungariei, se află la Berlin, în vizită oficială. Este desigur un eveniment internațional care își are importanța lui mai ales în raport cu situațiunea din Europa Centrală și Orientală.

Relațiile ungaro-germane nu pot fi și nu trebue judecate numai după manifestările oportuniste de astăzi. Trecutul acestor relațiuni și chiar trecutul apropiat nu a fost caracterizat de o încredere reciprocă prea pronunțată și nici de un paralelism politic internațional. Membră a Societății Națiunilor, Ungaria, ani de zile, chiar după retragerea Germaniei de la Geneva, a ținut să se păstreze pe linia ideologiei geneveze a puterilor occidentale. Firește nimeni nu și-a pus întrebarea și nimeni n'a căutat să cântărească gradul de sinceritate al acestei atitudini. Prezența Ungariei la Geneva era considerată ca o suficientă manifestare de solidaritate, chiar după ce, în timpul războiului etiopian, Ungaria nu aderase la sancțiuni.

Dar între Germania și Ungaria n'a fost numai această divergență. Chestiuni de ordin particular și care interesau direct Germania au împiedicat stabilirea unor raporturi mai cordiale între cele două state. Printre acestea este problema minorității germane din Ungaria care, după cum se știe din chiar arătările germane, este supusă la toată acea acțiune de constrângere și de desnaționalizare cu care e obicinuită Ungaria și de care au suferit secole de-arândul atâtea alte minorități.

Inainte de acordul dela Muenchen, oamenii de stat unguri au căutat la Berlin sprijin pentru viitoarele lor revendicări în dauna Cehoslovaciei.

Este probabil că au căpătat anumite promisiuni întrucât ne reamintim rezervele pe care le-a făcut Ungaria în timpul conferinței Micei Înțelegeri de la Bled cu privire la acordul principial stabilit și parafat atunci Ungaria prin reprezentantul ei urmărea atunci să nu semneze acordul decât cu Iugoslavia și România și să evite Cehoslovacia sub pretextul că nu vrea să anticipeze soluțiunea ce se căuta prin negocierile în curs în acea vreme la Praga cu privire la minoritățile din Cehoslovacia.

După acordul dela Muenchen însă a început să apară iarăși divergența germano-ungară. Pretențiunile exagerate ale Ungariei au displăcut la Berlin de unde se dădeau la Budapesta sfaturi insistente de moderațiune.

Ungaria a desfășurat atunci o vie activitate diplomatică la Berlin, la Roma și la Varșovia, dar mai ales în aceste două din urmă capitale.

Astfel s'a ajuns la arbitrajul dela Viena, care a fost maximum-ul ce l-a putut obține bunăvoința Italiei pentru Ungaria.

Conducătorii statului ungar n'au fost însă mulțumiți și se cunosc nenumăratele incidente dela granița ungaro-cehoslovacă precum și greutățile pe care le întâmpină încă stabilirea unor raporturi normale de vecinătate între Cehoslovacia și Ungaria.

Față de această situațiune, era firesc ca Ungaria să caute o lămurire a raporturilor ei cu puternica ei vecină, Germania. Și poate că, la grăbirea acestei lămuriri, au îndemnat-o și sfaturi amicale venite dela Roma.

Din știrile sosite până acum dela Berlin și din comentariile oficioase ce se fac în cercurile germane rezultă că d-nii Csaky și Ribbentrop au examinat „toate problemele interesând relațiile germano-ungare". Se relevă în deosebi în cercurile politice germane „voința" guvernului ungar de a strânge relațiile de amiciție cu Germania și Italia și adeziunea Ungariei la pactul anticomunist.

Dar, după cum rezultă din telegramele sosite, Germania leagă anticipat această „bază generală a relațiilor germano-ungare", de următoarele condițiuni: a) Ungaria trebue să accepte definitiv și leal arbitrajul de la Viena; b) Ungaria trebue să dea minorității germane de pe teritoriul ei toate posibilitățile de a-și manifesta legătura ideologică și de rasă cu marele Reich german și c) Prin soluționarea radicală a chestiunii evreești, Ungaria trebue să lichideze o anumită parte din industria ungară socotită la Berlin dăunătoare relațiilor comerciale germano-ungare. Condițiuni politice și economice din cele mai serioase.

Rămâne de văzut — în cazul când această știre a corespondentului din Berlin al agenției Havas se va confirma — dacă și cum va îndeplini Ungaria aceste condițiuni de care Germania ar intenționa să lege viitorul relațiilor ei cu Ungaria.

Lansarea cuirasatului francez „Richelieu"
Cuvântarea d-lui Campinchi, ministrul marinei

„Naşa" vaporului

D-na Jean-François Mons, soția unui lucrător dela arsenalul din Brest și mamă a 10 copii.

Brest, 17 (Rador). — In prezența d-lui Campinchi, ministrul marinei de război, a fost lansat azi dimineață „Richelieu", primul vas de linie de 35.000 tone.

Naşa vasului a fost d-na Mons, soția unui lucrător dela arsenal. Urmată de cei zece copii și de soțul său, d-na Mons a tăiat panglica simbolică prin care vasul era legat de uscat.

(Continuare în pag. 2-a)

Un principe atacat de o panteră

Singapore, 17. (Rador). — Principele moștenitor d. Johore, care este în același timp și regent al țării sale, a fost atacat de o panteră din grădina zoologică, particulară.

Pantera a zgâriat adânc pe piept și spate pe principe și l-a mușcat de umărul drept. Rănile nu sunt însă grave.

Pantera fusese adusă de curând din Siam și fusese pusă în aceiași cușcă cu alte feline sălbatice, cari se domesticiseră.

—xX⊙●⊙Xx—

Generalul Cedillo conducătorul trupelor rebele mexicane a fost omorât zilele trecute într'o încăerare.

—xX⊙●⊙Xx—

Patru persoane carbonizate într'un incendiu

Londra, 17 (Rador). — Patru persoane au murit carbonizate într'un incendiu care a isbucnit azi dimineață la o pensiune din New-Castle și s'a întins cu o repeziciune extraordinară.

Alte șapte persoane s'au ales cu arsuri grave.

—xX⊙●⊙Xx—

Moare de teama că a fost otrăvit

Stockholm, 17. (Rador). — Soția unui profesor cunoscut, a dat din greșeală soțului său să bea o soluție pentru desinfectarea rănilor, în loc să-i dea un produs contra insomniei.

Ingrozit de ideia că ar putea să moară otrăvit, profesorul a fost răpus de un fulgerător atac de inimă.

O polemică interesantă

de M. MORA

II

O ripostă impetuoasă din partea d-lui Tardieu, care pune punctul pe i, cu documentele trecute de sub ochii săi sub ochii cititorilor lui „Gringoire".

Iată câteva fragmente:

„La 15 Octombrie 1938, d. Louis Aubert, agregat la Universitate, comandor al Legiunei de onoare, fost colaborator al d-lui André Tardieu la Inaltul-Comisariat al Franței în Statele-Unite și la conferința păcii, membru al delegației franceze la Societatea Națiunilor, trimitea prietenului și fostului său șef următoarea scrisoare:

„Sunt însărcinat de Yvon Delbos să vă transmit următorul mesaj: „Léon Blum și Yvon Delbos vă cer să intrați într'un guvern ce ar grupa elementele rezistente din toate partidele, participarea comunistă urmând să fi rezervată. Acest guvern ar avea ca țeluri esențiale: să facă front contra pan-germanismului; să reorganizeze Franța. Ca șefi ai acestui guvern: Jeanney sau Maurice Sarraut. In cazul când aceștia doi s'ar deroba, Yvon Delbos ar lupta pentru președinția lui Tardieu. Léon Blum n'are nici o obiecțiune personală față de această președinție. El prevede însă dificultăți din partea partidului său. Dar Delbos este gata să vină la Menton, spre a discuta cu dv. aceasta". Vă transmit acest mesaj așa cum mi-a fost dictat. La aceasta se mărginește rolul meu. Eu n'am văzut pe Blum nici pe Delbos".

„Toți cei cari cunosc pe d. Louis Aubert — continuă „Gringoi" — știu că are sânge rece și minte clară. Trimisul d-lui Delbos, care îi dictase cele de mai sus, era colaboratorul cel mai apro-

(Continuare în pag. 2-a)

România în fază pre-corporativă

de AL. GREGORIAN

Părăsind clișeele liberale cu perimata doctrină a individualismului și cu anarhia egalitară a democrației, Constituția românească din Februarie 1938 a imprimat formei noastre de Stat un caracter autoritar, iar națiunii i-a deschis perspectiva unei organizări corporative.

Mai întâiu, Constituția a lichidat regimul sciziparitar al partidelor. Ea a proclamat libertatea de mișcare a cetățenilor, confiscați de cluburi, în cadrul intereselor generale de stat, a reglementat apoi această libertate integrând-o în disciplina organizației unice a Frontului Renașterii Naționale, însumând-o în efortul colectiv de creație românească, și a concentrat puterile Statului într'un comandament unic care este exercitat de Rege. Regalitatea, instituție de arbitraj și oarecum decorativă în regimul de partid, joacă, astfel, dela 27 Februarie trecut un rol activ, fiind factorul determinant și central al vieții de Stat. Subiect și izvor de drepturi, ea e în vârful ierarhiilor și dela ea emană puterea investitoare a imperiului politic, iar miniștrii, în trecut responsabili politicește în fața parlamentului, sunt răspunzători acum direct și numai față de Rege. Parlamentul a fost raționalizat, redus la funcția lui legislativă, fără nici un atribut de suveranitate ori drept de dispoziție politică.

Cu relativ puține, dar radicale, modificări în sistemul său funcțional, Statul democrat de eri s'a transformat în chipul acesta aproape automat, prin simplul efect al legii, în Statul autoritar pe care îl vedem astăzi. Doctrina lui e complet definită.

(Continuare în pag. 2-a)

Mari mișcări greviste la Leningrad

Serviciul special al „Universului"

Moscova, 17. (Radio-Central). — De abea azi s'a aflat că în urma nouii legi a muncii, care a redus salariile muncitorilor cu 15% și a mărit randamentul muncii cu 25 la sută, au izbucnit la Leningrad mari mișcări greviste printre lucrători.

In cursul zilelor de Sâmbătă și Duminică, muncitorii șantierelor din Leningrad și ai uzinei de armament din Putilov au refuzat să părăsească fabricile, declarând grevă. Este prima grevă de acest fel în Rusia. 25 mii lucrători au participat la această grevă. O mie de agenți ai G.P.U-ului au fost trimiși împotriva grevi știlor, cari au fost evacuați fără cruțare, cu bombe lacrimogene. Numeroși lucrători au fost arestați. Toți greviștii au fost concediați și sunt amenințați cu exilul în Siberia.

In cursul ultimelor zile s'au răspândit la Leningrad numeroase manifeste, prin cari lucrătorii erau invitați să depună rezistență față de „Guvernul capitalist".

Limba noastră

Boală veche

Pentru ce pătura noastră așa zisă cultă vorbește, cum vorbesc negrii din Senegal, cari amestecă, la fiecare cuvânt din idiomul lor, câte două, trei cuvinte franceze?

Boala e veche. Totdeauna cei de sus au disprețuit graiul poporului. Din pricini politice au vorbit ba sloveneşte, ba grecește, până la începutul veacului trecut, când au dat-o pe franțuzește.

Cel dintâi care a voit să schimbe limba a fost I. Heliade Rădulescu. Acest vrednic cărturar, care a făcut atât de mult pentru creșterea culturii românești, s'a apucat, la sfârșitul vieții, să italianizeze limba, socotind că italiana și româna „nu sunt două limbi deosebite, ci numai două dialecte, unul ajuns literar și celălalt rămas în barbarie".

El a scris: „Eşti bellă Serafita! bellissimă între zee. Eşti misticul triangul ce ador și înțeleg... Tu eşti a lui sorginte, viață, s'a lui basă. Al divelor orgoliu adoramentul lor... O Mater tinerellă virtuților sublime!

Mai mult. Heliade Rădulescu scrisese versuri într'o bună limbă românească. Le-a pocit, înlocuind cuvintele românești cu neologisme. Așa de pildă din: „Virtutea subt înfruntata obrăznicie appăsată, Vicleniele în cinste, Dreptatea în veci aruncată, Adevărul isgonit", a făcut: Virtutea subt înfruntata *audacie* — appăsată, *Impostura* în *onoare*, și Dreptatea *defăimată*, Adevărul *exilat!*

Năvala neologismelor era atât de mare pe la mijlocul veacului trecut, încât T. Stamati, „doctor de filosofie și de frumoasele arte, profesor de fisică și de istoria naturei", a publicat în 1851, la Iași, un dicționar de „cuvinte tehnice și altele greu de înțeles", care „au alunecat în limba românească".

Stamati deslușește:

„*Demoazelă*, duducă, cuconiță, fetiță, fecioară nobilă.

„*Jurnalist*, scriitoriul, cârmuitoriul, tipăritoriul unui jurnal, unei foi publice, unei gazete.

„*Steganograf*, scriitor cu litere (slove) ascunse, tainice, sau cu prescurtări.

„*Stimabil*, cu ipolips."

După Heliade Rădulescu au venit cei cari voiau să *latinizeze* limba, între cari A. T. Laurianu și I. C. Massimu, membri ai Academiei. Aceștia au scos din *Dicționariului limbei române*, întocmit de ei, după „însărcinarea dată lor de Societatea Academică Română", „vorbele de origine neromanică: *slavă, cinste, iubire, ibovnic, vreme, vremelnic, stăpânire, slujbă, slujbaș*, etc.", fiindcă „nu pot și nu se cade să aibă loc într'un dicționar românesc".

In schimb, au vârât în dicționarul lor:

„*Bebace* și *bibace, bibax:* applecat *a bee* sau *suge* mult: om *bebace* = bețiv; *charteia* bebace = *charteia* ce suge și înghite bene.

„*Benevolitoriu*... care vrea bene cuiva.

„*Calefacere*... a face cald, a încălzi: *a calefface pe adversarii deja inversionați.*

„*Carnulentu*... prea cărnos, aservit cărnii.

„*Mansuefacere*... a domestici, a îmblânzi, în sens materiale și ideale..."

Impotriva acestei porniri s'au ridicat, cu toată puterea, Maiorescu și Odobescu. Acesta, ales membru al Societății Academice, dă o masă la care poftește pe colegii lui dela Academie. „Lista de mâncare a acelei mese prietenești era redactată întocmai după sistema de *latinizare* totală a limbii românești..." Citim, între multe altele: *Coturnici cu pulte venatorica abstrudi in placenta foliceea.* Pe românește: prepelițe gătite cu sos de vânat și înăbușite în foi de plăcintă.

Te rog, cititorule, să nu râzi de *bellă, bellissima*, nici de *mater tinerella*, nici de *om bebace*, nici de *a calefface pe adversarii deja inversionați.* N'ai dreptul să râzi, fiindcă și astăzi se scrie la fel. Citești în ziare și nu râzi: *comprehensiune* (înțelegere, pricepere), *conversație* (convorbire). Citești și nu râzi: *„atașamentul* arătat în Tunisia pentru Franța", — „Suferind un *șoc* nervos". Citești din „operile premiate ale scriitorilor tineri români" și nu râzi: „Cu mine lâncezind în împărăției morgane Și fumând spirala capitelurilor virtuale, Refuză comorile rituale Ca o disgrațiată de califi între arcane".

Ba, socotești, poate, că e mai bine așa, fiindcă e „modern", — vai, „moderniștii" de azi, vechituri de acum două mii de ani, — fiindcă „e un proces de evoluție a limbii", „primenită la isvorul bogat al vocabularului latin". Numai că și *atașament* (attachement, dragoste) și *șoc* (choc, sguduire ciocnire), azi cuvinte franceze, sunt împrumuturi din isvorul bogat al vocabularului *german* și al vocabularului *celtic*, — din *tac* (ceea ce e pironit) și din *schocken* (a isbi, a ciocni).

Când de o sută de ani nu facem, sub un cuvânt sau altul, decât să îmbâcsim limba cu tot felul de împrumuturi, mă mai întrebi, domnule Șerban Cioculescu, „pe ce temeiu primesc sau resping un neologism"?

Primesc cuvintele tehnice. Nu primesc orice alt cuvânt nou. A venit vremea să lăsăm limba în pace.

T. PISANI

—xX⊙●⊙Xx—